

Sygn. akt I CSK 2333/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z powództwa M. M.
przeciwko Bank [...] spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 czerwca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 28 września 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Bank [...] S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 września 2021 r., Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania: 1) czy obowiązek pouczenia konsumenta przez Sąd powszechny, w razie stwierdzenia wystąpienia w umowie postanowień o charakterze abuzywnym, o możliwych skutkach uznania postanowień umownych za niedozwolone, w tym stwierdzenia bezskuteczności (nieważności) umowy w całości musi być realizowany przez Sąd powszechny poprzez: zapoznanie konsumenta z rodzajami możliwych roszczeń banku będącego kredytodawcą, w tym co do roszczenia o zwrot wypłaconego kapitału kredytu oraz wynagrodzenia za korzystanie z kapitału, względnie zwrot kosztów obsługi kredytu, względnie roszczenia o waloryzację sądową wypłaconego kapitału; b) poinformowanie konsumenta co do szacunkowej wysokości takich roszczeń; c) odebrania od konsumenta, będącego stroną umowy w dacie wyrokowania,

oświadczenia co do woli skorzystania lub rezygnacji z ochrony związanej z abuzywnością klauzul umownych oraz stanowiska co do uznania umowy w całości za bezskuteczną (nieważną), jeżeli na skutek wyeliminowania z niej powyżej wymienionych postanowień nie może być ona w dalszym ciągu wykonywana; 2) czy w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie wiąże konsumenta, możliwe jest przyjęcie, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa; 3) czy w przypadku uznania przez sąd rozpoznający sprawę, że postanowienia umowy o kredyt denominowany w walucie obcej normujące klauzulę odsyłającą do kursu z Tabeli Banku mają charakter niedozwolony, sąd ten będzie uprawniony do unieważnienia umowy kredytu dopiero w przypadku, jeżeli nie da się w inny sposób utrzymać umowy w mocy przywracając równowagę kontraktową stron i w efekcie uczynić sankcję dla przedsiębiorcy proporcjonalną; 4) czy w razie niemożności ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu denominowanego w walucie obcej umowa ta powinna wiązać strony w pozostałym zakresie i czy w celu ustalenia powyższego powinno się dokonać weryfikacji możliwości dalszego trwania umowy na moment orzekania, względnie zaistnienia sporu.

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Podniesione przez niego kwestie koncentrują się wokół problemu dotyczącego abuzywności postanowień umowy i skutków tej abuzywności. Należy zauważyć, że kwestie te były w ostatnim czasie przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22, niepubl., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22, niepubl., z dnia 13 maja 2022 r.: II CSKP 293/22, niepubl., II CSKP 405/22, niepubl.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że postanowienia umowy (regulaminu) określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej mają charakter

niedozwolonych postanowień umownych. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21, niepubl.). Wyjaśniono, że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną. Nie budzi też wątpliwości, że stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną. (zob. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. - zasada prawna - III CZP 6/21, OSNC 2021, Nr 9, poz. 56, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, Nr 6, poz. 40; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2021 r., III CZP 41/20, MoP 2021, Nr 15, s. 775, wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG i z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bankowi BPH S.A.). Stwierdzenie nieważności umowy mieści się w zakresie sankcji, jaką dyrektywa 93/13 przewiduje w związku z wykorzystywaniem przez przedsiębiorcę nieuczciwych postanowień umownych. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2022 r., niepubl., I CSK 2314/22 i wskazane tam orzeczenia). Działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć charakter sanacyjny, co oznacza osiągnięcie swoistego skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów, zawierających umowy z konsumentami do przewidywania w umowach z nimi nieuczciwych postanowień umownych. Taki skutek nie mógłby zostać osiągnięty gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych. Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował, narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, OSP 2021, nr 2, poz. 7, z dnia 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22, niepubl.). Nadto sformułowane przez skarżącego kwestie osadzone są w okolicznościach konkretnej sprawy

i dotyczą powstałych *in casu* jego wątpliwości na tle wskazanych przepisów. W istocie skarżący pod pozorem potrzeby wykładni powołanych przepisów kwestionuje stanowisko Sądu drugiej instancji, który – powołując m.in. orzecznictwo Sądu Najwyższego jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – w okolicznościach sprawy stwierdził, że trafnie przyjął Sąd pierwszej instancji, że wobec uznania spornych postanowień regulujących zasady przeliczania kwoty kredytu i rat kredytu na PLN w oparciu o kurs CHF konieczne stało się przesądzenie, że umowa kredytu będąca przedmiotem oceny w sprawie jest nieważna w całości, akcentując, że powód konsekwentnie domagał się stwierdzenia nieważności umowy. Nie ma zatem argumentów wskazujących na konieczność wypracowania reguł dotychczas nieomówionych w orzecznictwie i doktrynie.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.